Time : 2 Hrs. **Total Marks: 60**

1. **All questions are compulsory.**
2. **All questions carry equal marks.**

Q.1] Answer in one or two sentences. **(6 out of 10)** **12**

1. Write any two salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
2. What do you mean by Arbitration Award?
3. What is the nature of Arbitration?
4. What is the role of Conciliator?
5. What is the nature of A.D.R. system?
6. What is Conciliation?
7. What do you mean by Lok Adalat?
8. What is Mediation?
9. How many minimum and maximum number of arbitrators are permitted to be appointed on an arbitral tribunal?
10. Whether provisions of C.P.C. and Indian Evidence Act are binding for Arbitration?

Q.2] Write short notes **(any two)** of the following. **12**

1. Advantages of Mediation.
2. Settlement agreement.
3. Additional Award.
4. Challenge to arbitrator's appointment

Q.3] Solve **(any two)** of the following. **12**

a) In ancient India, disputes were resolved by 5 panchas in various villages. These 5 persons were mostly known "Pancha mukhi parmeshwar" in olden days.

1) Which present type of peaceful settlement of dispute was used in ancient India?

2) State the difference between Arbitration and Conciliation.

b) Arbitration proceedings is going on between the parties.

1) Explain the nature of proceedings before the arbitrator.

E0201B9C5293D4B842AEBC870BD4DB18

munotes.in

2) Whether to follow the principles of natural justice are binding during arbitral proceeding?

c) Rajiv and Meena both are willing to tackle their dispute through Lok-Adalat and they did accordingly.

1) Whether award given by Lok -Adalat can be challenged?

2) Explain the importance of Lok-Adalat.

d) Harpreet has been appointed as an arbitrator regarding the dispute between Surinder and Maninder. Harpreet is the maternal uncle of Maninder.

1) Whether Harpreet act as an arbitrator here? Kindly explain your opinion.
2) Explain the procedure regarding to appointment of arbitrators.

Q.4] Answer the following **any two.** **24**

1. Explain - "The concept and object of Lok Nyayalaya is to bring justice at the door steps of the needy."

2. Write various salient features of the Arbitration and Conciliation Act,1996. Explain in detail Conciliation procedure.

3. Explain how the Arbitration system is better and more convenient than other systems of settling disputes.

4. State the grounds for setting aside an arbitral award and discuss any four of them.

---

munotes.in

वेळ : २ तास **गुण : ६०**

प्र १. प्रत्येकी एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या. **(कोणतेही ६ सोडवा)** १२

१. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची कोणतीही दोन ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.

२. लवाद निवाडा म्हणजे काय ?

३. लवादाचे स्वरूप काय आहे?

४. समेटकर्त्याची भूमिका काय आहे?

५. ए.डी.आर. प्रणालीचे स्वरूप काय आहे?

६. समेट म्हणजे काय?

७. लोक अदालत म्हणजे काय?

८. मध्यस्थी म्हणजे काय?

९. लवाद न्यायाधिकरणावर किमान आणि कमाल किती लवादांची नियुक्ती करण्याची परवानगी आहे?

१०. दिवाणी प्रक्रिया संहिता आणि भारतीय पुराव्याचा कायदा यांच्या तरतूदी लवादासाठी बंधनकारक आहेत काय?

प्र. २ टीपा लिहा. **(कोणतेही दोन)** १२

१. मध्यस्थीचे फायदे.

२. समझोता करार.

३. अतिरिक्त निवाडा.

४. लवादाच्या नियुक्तीला आव्हान

प्र. ३ खालीलपैकी **(कोणतेही दोन)** १२

अ) प्राचीन भारतात, विविध गावांमध्ये ५ पंचांद्वारे विवाद सोडवले जात होते .या ५ व्यक्तींना जुन्या काळात "पंचमुखी परमेश्वर" म्हणून ओळखले जात असे.

१) सध्याचा शांततेच्या मार्गाने वाद निवारण करण्याचा कोणता मार्ग प्राचीन भारतात वापरला गेला ?

२) लवाद आणि समेट यातील फरक सांगा.

munotes.in

ब) पक्षकारांमध्ये लवादाची कार्यवाही सुरू आहे.

१) लवादासमोर कार्यवाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२) लवादाच्या प्रक्रियेदरम्यान नैसर्गिक न्यायाच्या तत्त्वांचे पालन करणे बंधनकारक आहे का?

क) राजीव आणि मीना दोघेही लोकअदालतद्वारे त्यांच्यातील वाद- सोडवण्यास इच्छुक आहेत आणि त्यांनी त्यानुसार केले.

१) लोक अदालतीने दिलेल्या निवाड्याला आव्हान देता येईल का?

२) लोक अदालतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ड) सुरिंदर आणि मनिंदर यांच्यातील वादावर हरप्रीतची मध्यस्थ म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. हरप्रीत हा मनिंदरचा मामा आहे.

१) हरप्रीत याठिकाणी मध्यस्थ म्हणून काम करू शकतो का? कृपया आपले मत स्पष्ट करा.

२) मध्यस्थांच्या नियुक्तीची प्रक्रीया स्पष्ट करा.

प्र ४ सविस्तर उत्तरे लिहा. **(कोणतेही दोन सोडवा)** **२४**

१. "गरजूंना दारात न्याय मिळवून देणे, ही लोकन्यायालयाची संकल्पना आणि उद्देश आहे," - स्पष्ट करा.

२. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची विविध ठळक वैशिष्ट्ये लिहा. तसेच समेट प्रक्रिया सविस्तरपणे समजावून सांगा.

३. विवाद मिटवण्याच्या इतर प्रणालींपेक्षा लवाद प्रणाली कशी चांगली आणि अधिक सोयीस्कर आहे, हे स्पष्ट करा.

४. लवाद निवाडा रद्द करता येण्यासाठीची कारणे सांगा आणि त्यापैकी कोणत्याही चारवर चर्चा करा.

E0201B9C5293D4B842AEBC870BD4DB18

munotes.in